



LEERLIJN	
Titel	Thematische Leerlijn Fotografie en Muziek De thema's sluiten o.a. aan bij de Da Vinci methode.
Ontwikkeld door	 



ALGEMEEN	
Titel activiteit	Van mens tot...
Groep	Groep 5
Soort activiteit	Fotografieles / met de focus op het begrip 'beweging'
Plaats	School
Rolverdeling	De leerkracht geeft deze les
Duur	120 minuten
Leergebied	Kunstzinnige oriëntatie
Discipline	Fotografie / digitale media
Thema	Het begin / vertaald in 'Van mens tot...'
Omschrijving van de activiteit	In deze les bekijken de kinderen een presentatie over veranderingen van de houding van de mens door de tijd heen en beeldverhalen. Ze ontdekken dat je in foto's een verhaal kunt vertellen. De kinderen onderzoeken houdingen om iets uit te drukken. De kinderen bedenken een eigen versie van de evolutie van de mens en fotograferen dit tot een beeldverhaal. Ze bespreken het eigen werk en dat van hun groepsgenoten.
Plaats in de reeks	Dit is een fotografieles die past bij het thema 'Het begin'. Bij dit thema is ook een muziekles beschikbaar.
Mogelijkheden	Verzamel de resultaten van het werk van de leerlingen. Maak een expositie of een (digitaal) fotoboek na afloop van de les(sen).
Leeropbrengst	<p>SLO kerndoelen 54 / 55</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- De kinderen kunnen beelden, spel en houdingen gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.</li> <li>- De kinderen kunnen lichaamsvormen van mensen in houdingen weergeven.</li> <li>- De kinderen passen houdingen, opbouw, ordening, evenwicht en betekenis toe.</li> <li>- De kinderen kunnen met digitale foto's een verhaal vastleggen tot en beeldverhaal.</li> <li>- De kinderen houden rekening met beweging bij het maken van digitale foto's.</li> <li>- De kinderen kunnen reflecteren op het eigen werk en dat van hun groepsgenoten.</li> <li>- De kinderen bespreken de plannen: wat ga je maken en hoe ga je dat maken?</li> </ul>

UITVOERING	LES
Tijdspad	<p>Totaal: min. 120 minuten  Oriënteren: 15 minuten  Onderzoeken: 35 minuten  Vervolg inleiding: 10 minuten  Opdracht: 45 minuten  Reflectie: 15 minuten</p> <p>Dit tijdspad kunt u naar eigen inzicht aanpassen of verlengen.</p>
Vorbereiding	<p>Bestudeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De lesactiviteiten</li> <li>• Van mens tot... PO5 (presentatie)</li> </ul> <p>Zet de volgende technische materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Digibord</li> <li>• Fotocamera's of iPads/ tablets voor het maken van foto's*</li> <li>• Kabel om de foto's over te zetten naar de computer</li> </ul> <p>Voor het onderzoek: Zorg voor een ruime ruimte waar de kinderen vrij kunnen bewegen, bijvoorbeeld een aula, speellokaal of het klaslokaal met de tafels en stoelen naar de kant geschoven.</p> <p>Tip: Voeg eventueel eigen afbeeldingen en video/muziekfragmenten toe die aansluiten bij het onderwerp en de interesses van de kinderen.</p> <p>* Zorg voor voldoende fotocamera's/ iPads/ tablets. De kinderen kunnen per groepje van 3 werken met 1 apparaat of rouleren indien er minder apparatuur beschikbaar is.</p>
Oriënteren	<p><u>Start met een gesprek</u> over het thema 'Het begin'.</p> <p>Laat de kinderen vervolgens eigen ideeën formuleren en associëren op het onderwerp 'Van mens tot...'</p> <p><u>Start de presentatie</u>: 'Van mens tot... PO5 (presentatie)'.</p> <p>Toon afbeelding 1.  Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wat zie je hier?</li> <li>- Wat is het verhaal?</li> <li>- Gebeurt alles op dit plaatje tegelijk? Waarom denk je dat?</li> <li>- Wat gebeurt er eerst? En wat als laatste?</li> <li>- Is het kindje blij met de uitnodiging? Waaraan kun je dat zien?</li> </ul> <p>Ter informatie:  Op deze afbeelding zie je dat er een envelop door de deur valt. Het kindje pakt hem op, ziet dat het een uitnodiging is en is blij dat hij ook mag komen. Elk plaatje is een ander stukje tijd. Ze gebeuren niet tegelijk maar na elkaar.</p> <p>Toon afbeelding 2.  Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wat zie je hier?</li> <li>- Wat stelt het voor?</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Welke verschillen zie je?</li> <li>- Hoe veranderd de houding van de mens?</li> <li>- Wie kan vertellen wat er met evolutie wordt bedoeld?</li> <li>- Laat dit beeldverhaal ook tijd zien? Waarom denk je dat?</li> </ul> <p>Ter informatie: Volgens wetenschappers is de mens 60 miljoen jaar geleden ontstaan uit een bepaald soort aap. Deze aap wordt ook wel de primate genoemd. De primate noemen ze wel half mens of halfaap en daarom wordt deze primate ook wel een mensaap genoemd. Het is dus niet een aap zoals wij die nu kennen. Op de afbeelding zie je hoe volgens wetenschappers de mensaap door de tijd van generatie op generatie veranderd is tot de mens van nu. Je ziet bijvoorbeeld op de afbeelding dat de 'mens' steeds rechterop gaat staan en steeds minder haar krijgt. Elk plaatje staat dus voor een andere tijd.</p> <p>Toon afbeelding 4. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wat is er anders aan deze 'evolutie' van de mens?</li> <li>- Welke veranderingen van de mens laten deze afbeeldingen zien?</li> <li>- Wat valt je op aan de houding van de laatste mensen in de plaatjes?</li> <li>- Wat voor veranderingen zou jij nog kunnen bedenken?</li> </ul> <p>Ter informatie: Deze afbeeldingen laten zien hoe de mens door de tijd heen veranderd is met welke dingen hij doet. Dus niet alleen hoe het lichaam veranderd is. Boven: verandering van mensaap tot bellen zakenman en appende man. De laatste man kijkt niet meer naar voren maar naar zijn telefoon tijdens het lopen. Midden: verandering van mensaap tot sporten. De laatste persoon springt in de lucht om een bal weg te tikken. Onder: verandering van mensaap tot lezende mens tot een mens die aan het computeren is. De laatste persoon staat niet meer maar zit.</p>
Onderzoek	<p>Zorg voor een ruimte waar de kinderen vrij kunnen bewegen.</p> <p>Vertel: Jullie gaan in de opdracht straks je eigen versie maken van hoe de mens door de tijd heen is veranderd. Dat doen jullie door foto's te maken die samen een beeldverhaal worden. Straks leg ik uit hoe jullie dat precies gaan doen, maar eerst gaan we oefenen met houdingen. Het is namelijk belangrijk dat jullie straks goed houdingen uit kunnen beelden.</p> <p><u>Standbeelden:</u> Vertel: We delen de klas op in tweetallen. De een is de beeldhouwer en de ander de boetseerleider. De beeldhouwer vormt van de klei een beeld met een bepaalde houding. De persoon die geboetseerd wordt, probeert zich zoveel mogelijk te ontspannen en zich in houdingen te laten zetten. Zodra de beeldhouwers klaar zijn bekijken we elkaars beelden. Kun jij raden wat er uitgebeeld wordt?</p> <p>Geef de kinderen bij elke ronde een nieuw thema, zoals bijvoorbeeld dieren, sporten, de eerste mens, hobby's, enz. Laat de kinderen per</p>

	<p>tweetal steeds wisselen van functie per ronde. Bespreek na elke ronde kort de houdingen en leg de nadruk op duidelijke en uitgesproken houdingen.</p> <p><u>Brainstorm:</u> Laat de kinderen in kleine groepjes brainstormen over wat we nu allemaal kunnen wat de eerste mens nog niet kon.</p>
<p>Vervolg inleiding</p>	<p>Vertel: Straks gaan jullie foto's van elkaar maken in houdingen. We hebben net al even geoefend met hoe je duidelijk kunt laten zien wat je bedoeld met een houding. Maar naast de houding is het ook belangrijk dat je weet hoe je goed op de foto komt te staan.</p> <p>Toon afbeelding 5. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wat is er op deze foto scherp?</li> <li>- Wat is er op deze foto niet scherp?</li> <li>- Hoe zou dat komen?</li> <li>- Hoe zou je ervoor kunnen zorgen dat de foto wel scherp wordt?</li> </ul> <p>Ter informatie: In deze foto beweegt de fietser. Als je een foto maakt van iets wat snel beweegt of er is niet genoeg licht dan kan het zijn dat de foto niet scherp wordt. Het is ook belangrijk om goed op te letten op wat je scherp op de foto wil zetten. Als de man stil zou staan of als er meer licht is zou de foto wel scherp worden.</p> <p>Toon afbeelding 6. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wat zie je hier?</li> <li>- Hoe zou het komen dat deze foto wel scherp is geworden?</li> <li>- Hoe zou je zo'n foto kunnen maken?</li> </ul> <p>Ter informatie: Naast goed licht is het ook belangrijk dat je kijkt wanneer je een foto maakt. Deze foto is precies op het goede moment genomen, hierdoor lijkt het alsof de man in de lucht hangt. Je kunt zo'n foto maken door heel goed op te letten wanneer iemand in de lucht is, maar je kunt ook een paar foto's snel achterelkaar maken.</p> <p>Toon afbeelding 7. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wat zie je hier?</li> <li>- Zou deze mevrouw bewegen of juist niet?</li> <li>- Waarom denk je dat?</li> <li>- Wie moet er nog meer heel stil staan voor het maken van deze foto?</li> </ul> <p>Ter informatie: Om een scherpe foto te maken kun je ook heel erg stil proberen te staan. Dat is niet altijd makkelijk als je in een moeilijke houding staat. Niet alleen degenen die op de foto komt moet heel stil staan, maar ook degene die de foto maakt!</p>

Opdracht	<p>Geef <u>een instructie</u> over het bedienen van de camera:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vertel met welke ‘knop’ je de foto maakt.</li> <li>• Laat zien waar je de foto op de camera bekijkt.</li> <li>• Leg uit hoe je werkt met het kader op de camera. Staat alles wat je op de foto wilt in beeld? Door de camera dichterbij te houden of een stapje achteruit te doen kun je andere dingen in beeld brengen.</li> <li>• Besteed aandacht aan scherp stellen. Beweging kan zorgen voor onscherpe foto’s.</li> <li>• Leg uit dat je licht nodig hebt om te fotograferen. Hoe meer licht er is hoe meer scherper je foto wordt. Tegenlicht zorgt voor donkere silhouetten.</li> </ul> <p>Tip: Gebruik zo min mogelijk de zoomfunctie. De kwaliteit van de foto gaat achteruit.</p> <p>De kinderen kunnen per groepje van 3 werken met 1 apparaat of kunnen rouleren indien er minder apparatuur beschikbaar is.</p> <p>Toon afbeelding 8. Vertel: Jullie gaan vandaag in groepjes van 3 kinderen een serie van 5 foto’s maken van jullie eigen versie van hoe de mens van mens-aap tot nu is veranderd. Dat laten jullie zien met houdingen. Je mag helemaal zelf bedenken wat je wil laten zien, zolang het maar duidelijk te herkennen is en de foto’s aan het eind samen een beeldverhaal maken.</p> <p>Je krijgt pen en papier om je volgorde en ideeën eerst op te schrijven of te tekenen. Als je daarmee klaar bent mag je beginnen met het maken van de foto’s. Let daarbij op:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dat je steeds dezelfde achtergrond hebt.</li> <li>• Dat je wisselt in je groepje met het maken van de foto en het uitbeelden van de houdingen. Zorg dat iedereen mee doet.</li> <li>• Dat je foto’s scherp worden.</li> <li>• Verwijder foto’s die niet goed zijn.</li> </ul> <p>Zorg dat er voldoende tijd over is om de foto’s naar de computer te laden voor de reflectie begint. Laad de foto’s via een kabel naar de computer en zet de foto’s in een PowerPointpresentatie in de goede volgorde zodat het makkelijker is om de beeldverhalen achter elkaar te laten zien. Neem voor elke foto een eigen dia/ leeg vel.</p>
Reflectie	<p>Toon de resultaten via het digibord, speel de afbeeldingen rustig achter elkaar af zodat er een soort van ‘filmpje’ ontstaat. Stop na elke groepje even voor een korte reflectie.</p> <p>Besprek zowel het proces als de inhoud van deze les. Stel bijvoorbeeld de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Wat heb je geleerd over houdingen bij het fotograferen?</li> <li>- Hoe heb je ervoor gezorgd dat de foto scherp werd?</li> <li>- Wat vond je moeilijk? Hoe heb je dat opgelost?</li> <li>- Wat heb je geleerd over het maken van een foto?</li> </ul>
Reflectie op het thema	<p>Waar kun je nog meer foto’s van maken als je denkt aan het thema ‘Het begin’? Thuis kunnen/mogen de leerlingen hier ook mee aan de slag.</p>